

Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Laamanni
Vitikka 1
02630 ESPOO

1/4

ASIA Hovioikeuspiirin kärjäoikeuspäivystys

ASIAN VIREILLETULO

Turun hovioikeuden presidentti toimitti kirjeellään 17.10.2018 tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentissa mainitussa tarkoituksessa oikeuskanslerinvirastoon tietoja, jotka koskivat Turun hovioikeuspiirin kärjäoikeuspäivystystä viikonloppuna 13.-14.10.2018. Presidentin oheistamista asiakirjoista ilmeni, että Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisario oli mainittuna ajankohtana yrittänyt soittaa Turun hovioikeuspiirin päivystävänä kärjäoikeutena toimineen tuolloisen Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden päivystyspuhelimeen, mutta poliisille ilmoitetussa puhelinnumerossa ei ollut vastattu, vaan puhelut olivat ohjautuneet vastaajaan.

SELVITYS

Hovioikeuden presidentti toimitti kirjeensä ohessa Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisariosähköpostiviestin koskien tapahtumia viikonloppuna 13.-14.10.2018 sekä tuolloisen Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden laamannin asiasta antaman selvityksen.

Länsi-Uudenmaan ja Espoon kärjäoikeudet yhdistyivät vuoden 2019 alussa uudeksi Länsi-Uudenmaan kärjäoikeudeksi. Samalla aiemman Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden tuomiopiiri siirtyi Turun hovioikeuspiiristä Helsingin hovioikeuspiiriin. Aiemman Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanni siirtyi tässä yhteydessä uuden (nykyisen) Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanniksi.

Selvityspyynnölläni 27.2.2019 varasin edellä mainittujen muutosten vuoksi nykyisen Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden laamannille tilaisuuden lausua tapahtumista 13.-14.10.2018 ja tuolloisen Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden puhelinpäivystyksestä. Pyysin lisäksi kertomaan, miten puhelinpäivystys on järjestetty nykyisessä Länsi-Uudenmaan kärjäoikeudessa ja kuinka päivystyksen asianmukainen hoitaminen on turvattu. Laamanni antoi lausuntonsa asiasta 7.3.2019.

RATKAISU

Lähtökohtia

Vangitsemisasioiden ja muiden kiireellisten asioiden käsittelystä käräjäoikeuksissa eräissä tapauksissa annetussa oikeusministeriön asetuksessa (953/2013) säädetään käräjäoikeuksista, jotka kiireellisissä tapauksissa voivat vastaanottaa ja käsitellä asetuksessa mainittuja asioita.

Asetuksen 2 §:n (80/2017) 1 momentin mukaisena pääsääntönä on, että päivystyksellä tarkoitetaan käräjäoikeuden valmiutta päivystysalueellaan vapunpäivänä, juhannusaattona, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona sekä lauantaina, sunnuntaina ja muuksi päiväksi sattuvana kirkollisena juhlapäivänä vastaanottaa ja käsitellä momentissa mainittuja asioita. Asetuksen 3 §:n mukaan pääsääntönä on, että kukin hovioikeuspiiri muodostaa yhden päivystysalueen (poikkeuksena Helsingin hovioikeuspiiri ja Helsingin käräjäoikeus, jotka muodostavat erilliset päivystysalueet).

Asetuksen 5 §:n 2 momentissa säädetään, että jos päivystysalueen käräjäoikeuden päivystävä tuomari ei ole tavoitettavissa tai hän on muuten estynyt, toisen päivystysalueen käräjäoikeus on toimivaltainen käsittelemään asian.

Asetuksen 6 §:n mukaan hovioikeus päättää piirinsä päivystysalueen käräjäoikeuksien päivystysvuorot kalenterivuodeksi kerrallaan. Pykälän mukaan päätös on lähetettävä tiedoksi muun ohella poliisilaitoksille viimeistään kaksi kuukautta ennen päätöksen voimaantuloa. Samalla hovioikeuden on ilmoitettava puhelinnumero, josta päivystävä tuomari on tavoitettavissa.

Asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaan käräjäoikeudessa päivystää kerrallaan yksi tuomari. Asioiden suuren lukumäärän tai pitkän päivystysvuoron vuoksi taikka muusta erityisestä syystä päivystäviä tuomareita voi olla useampia kuin yksi. Pykälän 4 momentin mukaan päivystävän tuomarin on oltava päivystysaikoina tavoitettavissa ilmoitetusta puhelinnumerosta.

Arviointi

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden päivystys 13.-14.10.2018

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus toimi Turun hovioikeuspiirin päivystävänä käräjäoikeutena tapahtuma-aikana 13.-14.10.2018. Rikoskomisario soitti kertomansa mukaan kyseisenä aikana useita kertoja ilmoitettuun Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden päivystyspuhelimien numeroon tarkoituksenaan saada kiireellinen televalvontavaatimus käsiteltyä tuomioistuimessa. Rikoskomisarion mukaan hänen puheluihinsa ei vastattu, vaan puhelut ohjautuivat vastaajaan.

Selvityksen mukaan Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa oli tapahtuma-aikana kaksi päivystyspuhelinia, joista toinen oli Lohjan kansliassa ja toinen Raaseporin kansliassa. Koska ilmoitettavia päivystysnumeroita on vain yksi, oli laamannin mukaan täksi numeroksi valittu Raaseporin päivystyspuhelin. Tapahtuma-aikana päivystäjänä toimi kuitenkin Lohjan kanslian käräjätuomari. Lohjan kanslian tuomarin ollessa päivystysvuorossa oli Raaseporin päivystyspuhelin tullut kääntää (tehdä soitonsiirto) Lohjan päivystyspuhelimeen (tai esimerkiksi päivystäjän omaan puhelimeen).

Laamanni toteaa, että Raaseporin päivystyspuhelinta ei jostain syystä ennen tapahtunutta päivystystä ollut käännetty Lohjan päivystyspuhelimeen, joten rikoskomisarion puhelut olivat menneet vain Raaseporin päivystyspuhelimeen, jossa ei luonnollisesti ollut ketään vastaamassa viikonloppuna. Päivystäjä oli elänyt siinä uskossa, että puhelut tulivat Lohjan päivystyspuhelimeen suoraan. Hän oli testannut tämän numeron toimivuuden ennen päivystystä ja pitänyt puhelinta mukanaan koko päivystyksen ajan. Ilmeisesti tieto Raaseporin päivystyspuhelimen kääntämisen välttämättömyydestä ei kuitenkaan ollut tullut päivystäjälle. Laamanni tuo lisäksi esille, että päivystäjä oli suhteellisen uusi tuomari käräjäoikeudessa.

Puhelimeen vastaamattomuus on siis selvityksen mukaan johtunut puuttuvasta puhelujen kääntämisestä/siirtämisestä päivystyspuhelimesta toiseen. Kyse on mitä ilmeisimmin ollut erehdyksestä päivystäjän perehdyttämisessä. Minulla ei näin ollen ole perusteita kohdistaa moitetta päivystäjään, joka kaikesta päätellen toimi parhaan tietämyksensä mukaan.

Päivystysjärjestelmä oli laamannin mukaan ollut samanlainen vuosikausia eikä se ollut aiemmin aiheuttanut ongelmia. Tästä huolimatta selvää mielestäni on, että käräjäoikeuden olisi tullut huolehtia siitä, että päivystyspuhelinta koskevat menettelytavat olivat päivystäjän tiedossa ja että päivystyspuhelinten välisten soitonsiirtojen tekeminen oli riittävästi ohjeistettu. Siitonsiirron toimivuus on myös verraten yksinkertaista tarkistaa. Päivystysjärjestelmä on luotu nimenomaan eräiden kiireellisten asioiden käsittelyä varten. Joissakin tapauksissa asiat voivat tosiasiallisesti olla jopa erittäin kiireellisiä. Tärkeää näin ollen on, että poliisille ilmoitetussa käräjäoikeuden päivystysnumerossa vastataan päivystysaikana poliisin puhelinsoittoon.

Totean vielä, että rikoskomisario oli kertomansa mukaan puhelimitse tavoittanut Helsingin päivystävän pakkokeinotuomarin ja Vaasan hovioikeuspiirin päivystävän tuomarin 13.10.2018, mutta molemmat olivat rikoskomisarion mukaan ilmoittaneet, etteivät olleet toimivaltaisia otamaan asiaa käsiteltäväksi. Näyttäisi siltä, että edellä kerrotun asetuksen 5 §:n 2 momentti olisi voinut tulla tapauksessa sovellettavaksi, koska Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden päivystäjä ei selvityksen mukaan tosiasiallisesti ollut puhelimitse tavoitettavissa. Laamanni on lisäksi lausunnossaan tuonut esille eräitä muita vaihtoehtoisia keinoja edetä asiassa, kun rikoskomisario ei ollut saanut yhteyttä viimeksi mainittuun päivystäjään. Olennaista asiassa kuitenkin on, että Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden päivystys oli tapahtuma-aikana järjestetty kerrotuin tavoin virheellisesti ja tärkeintä on estää tällaisten virheiden tapahtuminen jatkossa. En ole tämän vuoksi katsonut tarpeelliseksi ryhtyä enemmälti selvittämään ja arvioimaan rikoskomisarion televalvontavaatimuksen käsittelyyn liittyviä mahdollisia muita kysymyksiä.

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden nykyinen päivystysjärjestelmä

Laamanni on antanut nykyistä Länsi-Uudenmaan käräjäoikeutta koskevan käräjäoikeuspäivystysohjeen. Ohjeesta ilmenee, että käräjäoikeudessa on päivystäjiä niin Espoossa, Lohjalla kuin Raaseporissa. Hovioikeudelle ilmoitettuna päivystysnumerona, jota poliisin tulisi käyttää, on Espoon päivystyspuhelimen numero. Kullakin paikkakunnalla on kuitenkin oma päivystysnumerosa. Ohjeessa otetaan tämän vuoksi kantaa muun ohella siihen, milloin soitonsiirrot tulee tehdä ja kuka siirroista vastaa. Ohjeessa myös korostetaan, että päivystävän tuomarin velvollisuutena on tarkistaa, että siirto on tehty.

Asiassa ei ole ilmennyt sellaista, jonka vuoksi minulla olisi aihetta puuttua nykyisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden käräjäoikeuspäivystykseen.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden päivystys oli 13.-14.10.2018 järjestetty kerrotuin tavoin virheellisesti. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus on sittemmin yhdistynyt Espoon käräjäoikeuden kanssa uudeksi Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudeksi. Saatan tämän vuoksi nykyisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden tietoon edellä esittämäni tapahtuma-aikaista käräjäoikeuspäivystystä koskevat näkemykseni lähettämällä päätökseni käräjäoikeuden laamannille.

Päätökseni lähetetään tiedoksi asiakirjoista ilmenevälle Sisä-Suomen poliisilaitoksen rikoskomisariolle, Helsingin käräjäoikeudelle sekä Turun, Helsingin ja Vaasan hovioikeuksille.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
